

Maidonerityksen vaihtoehdot vauvan kuoleman jälkeen

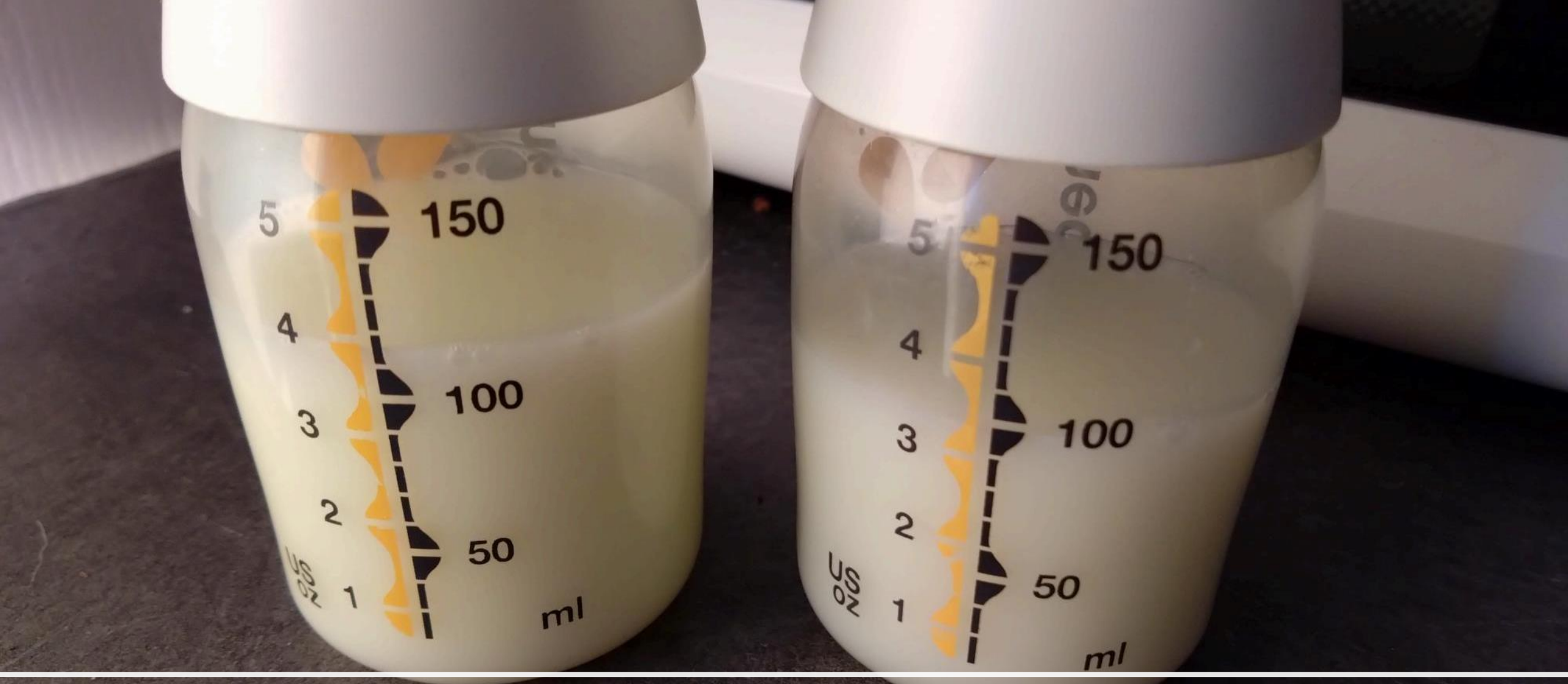
Oona Piipponen, KT
Kokemusasiantuntija

Imetysviikon seminaari 2025

Yhteistyössä:

IMETYKSEN TUKI

Tarina maidosta ja surusta

Suomessa vauvan kuolema on harvinainen tragedia, jonka vaikutukset perheeseen ovat elinikäisiä

- Kuolleenä syntyneet – 120 vauvaa vuodessa (Tilastokeskus 2023)
- Alle vuoden ikäisenä kuolleet – 76 vauvaa vuodessa (Tilastokeskus 2023)
- Maito voi myös nousta myöhäisen keskenmenon tai myöhäisen raskaudenkeskeytyksen jälkeen.
- Vahva ammattilaisten tai läheisten tuki kriisin aikana tukee perheiden jaksamista ja sopeutumista elämänmuutokseen.
 - Rintamaitoon liittyvä hoito voi olla monesti suppeaa niille synnyttäneille, joiden vauva on menehtynyt.

Kuinka kohdata perhe, kun vauva on kuollut?

- Myötäeläen, olemalla läsnä, kiireettömästi, kuunnellen
 - Vanhemmat voivat kokea monia tunteita: suru, lohduttomuus, šokki, suuttumus, tunnottomuus, epäusko
- Voit kysyä vauvan nimeä ja käyttää sitä vauvasta puhuttaessa, jos vanhemmat niin toivovat
 - Vanhemmille on tärkeää, että vauva nähdään ihmisenä, jolla oli lyhyt mutta arvokas elämä
- Tarjoa konkreettista apua, johon on helppo tarttua, sillä vanhempien voimat eivät ehkä riitä pyytämään asioita itse
- Surua ei tarvitse ”ratkaista” eikä perhettä tarvitse suojella surun vaikutuksilta.
 - On tärkeää, että perhe saa kehittää kiintymyssuhdettaan kuolleeseen vauvaan.
 - Suremisella ei ole määräaikaa, vaan surun ilmeneminen ja vaikutukset ovat yksilöllisiä ja voivat jatkua läpi elämän.

Maidoneritys ja suru

- Rintamaitoon voi liittyä monia erilaisia tunteita
 - Nostaa surun pintaan, muistuttaa kesken jääneestä imetysmatkasta ja tyhjästä sylistä, ”valkeita kyyneleitä”
 - Vahvistaa yhteyttä vauvaan; konkreettinen muistutus siitä, että vauva eli
 - Voi tulla voimakkaan ristiriitaisia tunteita, esim. voi ikävöidä vauvaa ja tuntea katkeruutta siitä, että yhteinen aika jäi liian lyhyeksi
- Pakkautuneet rinnat voivat aiheuttaa epämukavuutta tai kipua, joka voi tuntua sietämättömältä surun päälle.

”Kauhealta tuntui, kun maitoa vaan tuli, eikä kukaan sitä saanut. Aika kauan itsellä kesti, ennen kuin se lääkkeen avulla vihdoinkin loppui.”

Missä vaiheessa hoitopolkua perheelle tarjotaan tietoa maidonerityksen vaihtoehtoista?

- On tärkeää ennakoida maidonnousua ja tarjota tietoa silloin, kun perhe on vielä hoidon piirissä.
 - Kohtukuoleman, myöhäisen keskenmenon tai myöhäisen raskaudenkeskeytyksen yhteydessä tietoa voi tarjota jo ennen synnytystä.
- Ennakoiva hoito ennaltaehkäisee kipua ja komplikaatioita surun keskellä.
- Väliinputoajia ovat esimerkiksi perheet, joissa vauva on kuollut äkillisesti kotona.
 - Esimerkiksi ensihoitaja, sairaalan päivystysvastaanotto tai terveyskeskuksen ammattilaiset saattavat olla ensimmäisenä kohtaamassa surevaa vanhempaa kipeine rintoineen.

Maidonerityksen puheeksi ottaminen

- Jos maito ei ole vielä noussut:

”Voi olla, että muutaman päivän sisällä sinulle nousee maito rintoihin. Olisiko nyt sopiva hetki keskustella toiveistasi siihen liittyen vai palaanko asiaan myöhemmin?”

- Jos maidoneritys on jo käynnissä:

”Joudut pian tekemään päätöksiä rintojesi maidonerityksestä. Olisiko nyt sopiva hetki keskustella toiveistasi siihen liittyen vai palaanko asiaan myöhemmin?”

Pakkautuneet rinnat

- Maito nousee voimakkaimmin yleensä 2-5 päivää synnytyksen jälkeen.
- Rinnat voivat pakkautua myös silloin, jos imetetty vauva kuolee ja imetys päättyy äkillisesti.
- Rinnat voivat tuntua kovilta, kipeiltä tai pingottuneilta.
- Pakkautuminen voi altistaa rintatulehdukselle
 - Lääkäri määrää antibiootit
- Rintojen varovainen hierominen ja lypsäminen voivat helpottaa oloa.
- Viileä pakkaus, jääkaappikylmät kaalinlehdet tai tulehduskipulääkkeet voivat auttaa kipuun.
- Liivinsuojukset estävät vaatteiden kastumisen, jos rinnoista tihkuu maitoa.

Maidonerityksen vaihtoehdot vauvan kuoleman jälkeen

- Maidonerityksen estäminen lääkkeellisesti

”Voit ottaa lääkkeen, joka hillitsee rintojen maidontuotantoa.”
- Maidonerityksen lopettaminen lääkkeettömästi

”Voit antaa maidontuotannon tyrehtyä luonnollisesti ajan kanssa.”
- Maidonerityksen jatkaminen luovuttamista varten

”Vauvansa kuoleman jälkeen jotkut vanhemmat haluavat jatkaa lypsämistä ja luovuttavat maitoa toisille vauvoille.”
- Maidonerityksen jatkaminen muita tarkoituksia varten
 - Esim. vanhemman sisaruksen imetys, muistoesineet, muistorituaalit

”On myös mahdollista jatkaa rintamaidon lypsämistä muita tarkoituksia varten. Jotkut vanhemmat voivat kokea maidon liittämisen surutyöhön merkitykselliseksi tai lohdulliseksi.”
- ”Tiedät itse varmasti parhaiten, mikä vaihtoehto tuntuu sinusta parhaalta ja sopii sinun tilanteeseesi.”

Maidonerityksen estäminen lääkkeellisesti

- Suun kautta otettava lääke hillitsee prolaktiinihormonin tuotantoa, mikä saa maidon määrän vähenemään.
- Lääkärin määräämä
- Ei välttämättä kokonaan estä maidonnousua tai maidonerityksen jatkumista, eli voi olla tarpeen käyttää myös lääkkeettömiä keinoja maidontuotannon lopettamiseksi.
- Voi aiheuttaa sivuvaikutuksia, kuten huimausta, päänsärkyä tai pahoinvointia.

Maidonerityksen lopettaminen lääkkeettömästi

- Jos vauva on kuollut ennen maidonnousua:
 - lypsetään harvakseltaan vain pahimmat pingotukset pois;
 - kun maito ei enää pakkaudu, lypsämisistä voi hiljalleen luopua.
- Jos maidoneritys tai imetys oli jo lähtenyt käyntiin ennen vauvan kuolemaa:
 - päivittäisten lypsykertojen määrää vähennetään ja kestoja lyhennetään vähitellen, esim. parin päivän välein;
 - lopuksi lypsetään satunnaisesti vain pahimpien pingotuksien poistamiseksi.
 - Lypsämisen voi myös lopettaa nopeammalla tahdilla, mutta silloin tulee varautua maidon pakkautumiseen sekä rintatulehduksen lisääntyneeseen riskiin.

”Nyt kun näin melkein vuosi vauvan kuoleman jälkeen mietin asiaa, niin kyllähän se tuntui aika luonnottomalta kun maidonnousu estettiin lääkkeellisesti. Toisaalta kuitenkin itsellä oli myös pelko, että mitä jos estolääkitys ei toimikaan. Mutta luovuttaminen ei tullut mieleenkään, kun tällaista vaihtoehtoa ei edes tarjottu. Nyt saattaisin valita pumppauksen ja luovuttamisen.”

Toiveena rintamaidon luovuttaminen

- Usein rintamaidon luovuttaminen toisille pienille tai sairaille vauvoille nähdään tapana kunnioittaa kuolleen vauvan muistoa
- Altruismi ja hyvänteko voi olla vastavoima vauvakuoleman kauheudelle ja antaa merkitystä vanhemman elämään
- Äidinmaitokeskuksilla on omat ohjeistukset luovuttajaksi hakeutuville
 - ÄMK:t valvovat luovutetun maidon hygieniaa, ja esimerkiksi jotkin lääkkeet voivat olla este maidonluovuttamiselle.
- Luovuttaminen ei ole aina mahdollista toiveesta huolimatta
 - Tällöin on tärkeää kiittää luovuttajaksi hakeutuvaa ja kertoa, että jo toive luovuttamisesta on kaunis tapa kunnioittaa kuolleen vauvan muistoa.
- Jotkut perheet luovuttavat maitoa (milk sharing) epävirallisia kanavia pitkin toisille maitoa tarvitseville perheille, joissa on usein terve, vanhempi vauva. Tällöin kukaan viranomainen ei valvo maidon hygieniaa.

Maidonerityksen jatkaminen muita tarkoituksia varten

- Maidon voi lypsämisen jälkeen pakastaa muistoesineeksi.
 - Maitopurkkeja voi säilyttää pakkasessa lyhyen tai pidemmän ajan, ja niiden näkeminen voi olla tapa muistella vauvaa. Jos maitoa on pakastanut jo ennen vauvan kuolemaa, voi tuntua vaikealta heittää sitä pois. Ei ole kiirettä päättää, mitä tehdä pakastetulla maidolla.
- Rintamaitoa voi laittaa mukaan vauvan arkkuun ennen hautajaisia.
- Jotkut haluavat kaataa maitoa tärkeän puun tai kasvin juurelle.
- Rintamaidosta voi valmistaa tai teettää koruja tai koriste-esineitä.
- Joissakin perheissä voi olla, että vauvan vanhempi sisarus haluaa käydä rinnalla tai juoda pumpattua maitoa. Vanhemman sisaruksen imettäminen voi olla hyvin lohdullinen tapa surra yhdessä perheenä.

Perheiden yksilölliset tilanteet vaikuttavat maidoneritystä koskeviin päätöksiin

- Rintamaitoon latautuneet merkitykset
- Aikaisemmat kokemukset imetyksestä tai maidon luovuttamisesta
- Vanhemman lapsen tai monikkosisaruksen imetys voi olla edelleen käynnissä
- Synnytyksen tai keskenmenon kulku
- Synnyttäneen terveydentila
- Perheen voimavarat ja tukiverkostot
- Toive uudesta raskaudesta
- Maantieteelliset tekijät (rintamaitoa ei välttämättä voi luovuttaa haja-asutusalueilla)

Riippumatta siitä, mihin vaihtoehtoon perhe päätyy maidonerityksen valinnoista, kokemus kuulluksi tulemisesta ja välittävästä kohtaamisesta voi auttaa heitä eteenpäin surumatkallaan.

Lue lisää

- Vanhemmille suunnattu tietoartikkeli julkaistu 5/2025
- [Maidoneritys vauvan kuoleman jälkeen – Imetyksen tuki ry](#)
 - Tukea maidonerityksen lopettamiseen
 - Vertaistukijärjestöt

Maidoneritys vauvan kuoleman jälkeen

erityinen imetys

Otamme osaa suruusi, jos sinun tai läheisesi vauva on kuollut. Joskus vauva menehtyy kohdussa, pian syntymän jälkeen tai myöhemmin imetysaikana. Suomessa kohtukuolemia on vuosittain noin 150 ja alle vuoden ikäisenä kuolee alle sata vauvaa. Suurimman surun keskellä maidonnousu ja tarve tehdä maidoneritykseen liittyviä päätöksiä voivat tulla yllätyksenä. Maidoneritykseen liittyviä valintoja voi joutua tekemään myös myöhäisen